

LUMINA.

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Fóia oficiale din 14. Decembre nou a. c. sub Nrulu 287 aduce scirea inbucuratória: cà Maiestatea Sa imperatulu in 7. Decembre nou, a bine voitu actulu sinodulu diecesanu electoralu alu nostru, prin care Preacuviosulu D. Archimandritu si Vicariu Mironu Romanu fù alesu de episcopu alu acestei diecese — preagratiosu a-lu intari.

Formarea clerului teneru.

Un'a din trebuintiele nóstre mai mari este: *formarea clerului teneru*; o formare, carea se corespunda demnitatii unui cleru romanu ortodossu. Inicativ'a in acésta privintia s'a facutu inca de primulu sinodu eparchialu, care prin recerut'a calificatiune de optu clase, s'a ingrigitu, ca teologii se posiéda pregatiri indestulitorie spre a cuprinde din temeiu sciintiele mai nalte teologice. Avemu dara o tenerime clericala bine pregatita. Nu ni remane inderetru decâtu formarea ei potrivitv pregatiriloru ce le posiede.

Scimu in deobsee, cumca omulu in virst'a teneretiei este mai receptivu; elu póte fi unu virtuosu ori depravatu, precum inriurile din afora asupr'a lui au fostu bune ori stricatióse. Pentru aceea bine se cumpenimu ce insémna a fi *presbiteru*. Asia se formamu clerulu teneru, ca preotii cu vrednicie sè se numésca presbiterii (betranii) poporului; o impregiurare, ce presupune in preotu o perfectiune omenésca de celu mai inaltu gradu. Adeveratu, perfectiunea preotului n'ó potemu judecá dupa gradulu sciintieloru profane, prin cari elu póte fi unu omu eruditu in sa nu si preotu eruditu. Eruditiunea preotului ortodossu jace in perfect'a cunoscintia a lucrurilor sante, in perfect'a cunoscintia a teologiei si a moralului crestinescu.

Dupa sistem'a actuala, teologii nostri potu fi ómeni sociali, ómeni invetiati, si preoti buni mai pucinu, pentrucà sistem'a de formare nu corespunde recerintieloru. Insusi corpulu profesoralu, prelanga tóta bunavointi'a, trud'a si anergi'a, nu póte produce acele rezultate, ce intr'o sistema corespundiatória ar potea se produca.

Tenerii romani in genere au d'a intimpiná mari dificultati in desvoltarea loru; trecuti preste pragulu gimnasieloru cu multe neajunsuri, ei dau de noue si mai mari dificultati. Parintii loru, cari abia cu multe sudori ii au crescutu prin gimnasie, candu acesti'a pasiescu in institute mai inalte de invetiamentu, materialminte sunt scapatati cu totulu, încátu nu-ii mai potu ajutorá, ei sunt constrinsi insisi a-si cercá subsistinti'a, daca voiescu a studiá óresicum teologi'a séu alta facultate, prin ce, vrendu nevrendu, cauta se neglege datorintiele loru teologice. Altii érași favoriti, mai bucurosu citescu romanuri ori scriu novelete in timpulu liberu decâtu a se ocupá cu sciintiele din sfer'a loru. De aici apoi urméza acea nenorocire, cà lumin'a preotului luminéza prea pucinu poporului, carele in conceptiunea despre Ddieu si astadi e in stadiulu primitivu, avendu o credintia superstitiósá. S'ar crede cà,

tenerii cei mai bine calificati vor se fie si cei mai buni preoti; in sa in multe casuri ni se vedesce togmai contrariulu, clericii cei mai alesi facu mai mici progrese in biserica.

Si pentru ce?

Pentrucà nefiindu ei deplinu formati in institutulu teologicu, in biserica unde numai cu moral'a si evangeliulu au de lucratu, sunt mai pucinu cunoscuti. Lucru prea naturalu. Precum avocatulu nu póte fi advocatu bunu nesciindu perfectu legile, togmai asia preotulu nesciindu bine scriptur'a nu póte fi preotu bunu.

In vremile trecute tóta sciinti'a preotiloru se marginea intru cunóscerea s. scripturi, si totusi ei erau buni preoti, celu pucinu in privinti'a religiositatii si a moralitatii poporulu astadi e mai scapatatu. Invetiatur'a loru éra intemeiata pre cele mai sanatóse principii, pre principiele s. scripturi, nu ca invetiatur'a unoru preoti actuali, cari inglodati in filosofi'a profana, cadu din extremitati in extremitati. Pentru aceea cugetu a fi venitu timpulu, ca sinodulu eparchialu, daca odata a inceputu oper'a formarei unei noue generatiuni clericale, se o si finésca. *Unu institutu teologicu bine organizatu si provediutu cu unu seminaru* este cea mai mare trebuintia la noi. Candu afirmu, cumca unu seminaru este de cea mai mare trebuintia, amu motivele mele intemeiate pre acea favorabila impregiurare, cà clericii in seminaru fiindu, s'ar potea multu perfectiuná in sciintiele teologice. N'am in sa dorinti'a d'a vedé in biserica nóstra unu atare seminaru, cumu de regula sunt seminariile papistasie. Altcum sinodulu eparchialu va scé se-lu organizeze potrivitv spiritului tempului si ortodóssiei nóstre, cu atátu mai alesu, cà preotii nostri nu sunt celibi, ei totu atátia capi de familie.

Doue mari avantagie ar fi pentru noi seminarulu: amu avea clerici crescuti in adeveratulu spiritu bisericescu si: amu inmultí deodata si numerulu preotiloru ce din di in di scade, in cátu adi mane vom vedea pre credintiosii nostri alergandu pre la Episcopulu, nu se-si aléga ei, ci elu se li denumésca preoti.

Sunt fórté nedrepti si neconsecinti laicii facia cu clerulu. Ei pretindu, ca preotii se stralucésca intru invetiatura, intru zelulu de a luminá poporulu si a aperá interesele lui in tóta vremea cu ori ce pretini; cu unu cumentu ei aceea pretindu dela preoti, ce dela nime altulu in lume nu potu pretinde, si totusi pentru cultur'a acestora mai pucinu, séu de feliu nu se intereséza, nu numai ci tenerii teologi chiar pentru cà-su teologi sunt eschisi dela beneficiile, de cari tenerii dela alte facultati se bucura, intre cari unii crescuti cu stipendie nationale, in urma intoreu spatele catra nati'a ce ii-a crescutu.

Vedeti Dloru! nu este clasa de ómeni mai despretiuta ca preotimea. Cu neajunsuri si in lipse mai mari sicastiga sciintiele teologice, cu lipse si neajunsuri se lupta intru implinirea misiunei loru, in cátu pota dice cà lucratoriulu vrednicu nu se bucura de plat'a ce o merita.

Voiti preoti luminati? dati-le ocașunea sè se perfecționeze. Nu suferiti spre detrimentulu bisericeii, ca clericii sè se jertfésca in alte lucruri de prisosu preotului, ci li asigurati o positiã potrivita vocatiunei lor. Fiintiați seminarium si nu ne lasati togmai in metropoli'a diecesei asia desolati. Ocașiuinea este bine venita numai zelulu si energi'a se nu lipsésca. Precumu anunciarãmu intr'unu numeru alu foii nòstre, deja se facu preparative pentru infiintarea unui edificiu seolariu, si inca prin unu asia barbatu, dela care noi potemu asteptã multu. **V. Mangra.**

Sieprensiu 23/11. 1873.

Onorata Redactiune „Lumina“!

Refusandu-mi-se din partea „Albinei“ publicarea articolului aci alaturatu, mi-ieu refugiulu la Dnevòstra si ve rogu, — nu in numele meu, — ci in interesulu adevèrului si in numele aloru peste 700 de preoti din dieces'a Aradului, acaroru onóre, caracteru si viitoriu a fostu atacatu in nrulu 82 a acelei foi, ca se bine voiti a-i dá locu in colònele „Luminei“ din cuventu in cuventu asia precum urmèza.

Alu Onoratei Red. stimatoriu
M. Sturza, preotu.

Onorata Redactiune!

In nrulu 82. alu „Albinei“ „unu raru, adevèratu escelinte a clerului nostru nationalu“ sub pseudonumele de ARGUS scrie unu articlu lungu, pre care de asiu avea gustu sè-lu critisezu din punctu in punctu, ar trebui se mai scriu si eu baremu de trei ori atãta, câtu a scriu Dnulu ARGUS, pentru cã este plinu de idei confuse si ne fundate, cu care eu inse de astadata nu vreu se me ocupu peste totu, ci me marginescu a-mi face reflesiuni mele numai la acele pasage din numitulu articlu, care ca romanu adevèratu nu le potu tacé, si la acele prin care Dnulu ARGUS, se silesce a intinã aceea clasa sèu corporatiune, la care apartienu si eu. Si acèst'a o facu numai pentru aceea, ca nu cumva cineva se crèda asertiuniloru vane, care Dnulu ARGUS pòte aflandu-se in o positiã mai fericita, sèu dóra intr'o trèpta mai inalta a preotiei — dèca e preotu —*) numai de imbuibatu cutèza a le aserã, necunoscendu sèu nevoindu a cunosce starea de rendu a clerului.

„Moravurile nòstre nenaturale sunt causa nepotintiei; de aci nedisciplin'a in tôte afacerile“ etc. Acèst'a este o asertiune drèpta, chiara si plina de adevèru, si este disa de dnulu ARGUS; dara dèca Dnelui este preotu, atunci voiu demonstrã, cã singuru e unu omu nenaturale si prin urmare este si primesdiosu, pentru cã apertienendu Dnelui la clas'a clerului, singuru vine de se scuipe pe sine in facia, cè e lucru nenaturale; cãci icòn'a ce o arata Dnelui publiculu, infacisèza clerulu ca pe nesce hube si ca pe nesce morburi ce rodu la inim'a natiunei si lucrã spre ruinarea poporulu nostru. Èta ce scrie Dnelui: „Aman! dñi preoti nu numai ar trai ci ar si agonisi.“ „Pecãtu chilipirile preotiloru se vedu a se incuibã cu idei contrarii esistintiei nòstre.“ „Locomi'a este generala, dara ea s'a facutu proprietatea si virtutea per excelentiam a preotiloru nostru.“ „Noi multu reu atribuim preotiei!“ „Si dèca istori'a va fi nepartiala va trebui sè noteze urmatoriulu pasajiu in colònele secululu presinte.“ „Erã timpu candu preotimea nòstra persecutata serman'a, desconsiderata a suferitu multu si in suferintiele ei avè grige de poporulu romanu, dara totu acèsta preotime in tempurile urmate mai usiòre a lasatu din moravurile strabune, s'a datu locomiei s'a despartitu de turma care apoi a picatu prèda intrigeloru straine si nepotendu poporulu suportã grelele urmari ale locomiei (pricepe corespondintele locomi'a din partea preotiei. cor.) s'a desbinatu in doue tabere contrarii de mórte un'a alteia.“

Acèst'a este stilulu in care acuseza dnèlui preotimea inaintea forului nationalu! Aceste sunt cuvintele si asertiunile dnului ARGUS, pre care pretinde a se si eternisã in paginile istoriei contemporane; adeca dnèlui dèca ar face sèu scrie istori'a presintelui, ar cutezã dupa conceptele ce le are despre starea natiunei nòstre a spune: cã natiunea romana la anulu 1873 s'a desfacutu in doue tabere contrarii, care se macela un'a pre alt'a, si acèst'a s'a intemplatu prin intrigile preotiei etc. Iudece publiculu, nu este acèst'a o absurditate? Cãci eu presupunu cã nici chiar in Banatu nu e preotimea despartita de turm'a sa, nici nu e asia de stricata ca sè lucre spre daun'a poporului; cãci atunci ea singura s'ar ruinã pe sine; pentru cã trebuie se scie si Dnulu ARGUS si cei de o convingere cu elu, cã intre preotime si intre poporulu nostru, este o asia mare legatura, incãtu despartinduse unulu de altulu anevoie va potè traí preotulu ca preotu si poporulu ca poporu romanu; cã aci este o legatura mare o

*) Cãci eu nu credu cã e numai cutare pusleu care scrie la comanda ori ce si ori cum numai se fia. Auct.

legatura chiar naturala, de aceea anevoie se pòte presupune aceea ce dice Dnulu ARGUS, ca preotulu se lucre spre ruinarea poporulu seu. Se intempla, de poporulu are certe cu preotulu si din contra preotulu cu poporulu. Dara n'ati vediatu dnevoștre pre parinte mergendu cu fiulu seu adevèratu la lege? N'ati vediatu mai departe pe fiulu adevèratu luandu de capu sèu de barba pe tatalu seu? N'ati vediatu pe parinte tipandusi pre fiulu seu in lume si lipsindulu de dreptulu de mostenire? N'ati cetitu in sant'a evangelia, cã parintele in onórea fiului ce l'a tipatu in lume, la revedere si'a taiatu vitielulu celu grasu? etc. Deci dara omului intieptu nu i se cade a face deducere dela unele casuri particulare la generalitate.

Nu sciu unde vede Dnulu ARGUS natiunea romana despartita in doue tabere contrarie, prin negrigint'a, intrigele si locomi'a preotiei?

La aceste dèca stãmu si judecamu trebuie se ne exprimamu, cã asertiunile dnului sunt nefundate si fora temeiu, pare cã numai pèn'a singura a scriu: era mintea s'a ospetatu.

Nu vreu se combatu pre Dnulu ARGUS intru aceea, cã dóra la preoti lipsesce poft'a de avere, cãci preotulu inca este omu si fiintia vietuitòre si acèst'a pretinde insasi natur'a, ca omulu in veci se nu se lenevésca, ci sè se lupte pentru asigurarea esistintiei sale; acèst'a o facu si vermii si paserile si tôte vietuitòrele dupa faci'a pamentului.

Cumca preotulu ar luã cu forti'a dela cineva si chiar dela poporu aceea ce nu i compete, este o imposibilitate; cãci preotulu nu are putere de a fortiã, ci elu numai competintiele legale pòte sè le incaseze, pentrucã dèca ar tocmai pofti preotulu dela cutare parochianu, ceva competintie nelegale, elu nu se invoesce ale solvi acele din voi'a lui, si asia preotulu trebuie se le incaseze pe calea legi, si ne fiindu competinti'a lui legale, cum o vá motivã inaintea legi, ca sè o pòta incasã?

Cumca cutarele preotu capata dela ingropatiune 20, 30 sèu si 40. fl. nu e lucru de mirare nici de condemnatu; cãci acèst'a credu, cã la noi la romanii se intempla fòrte raru, dóra odata sèu de dòue ori in viet'i'a unui preotu, — pãna candu la alte natiuni e lucru de tôte dilele, cãci poporulu loru e mai galantu si mai avutu. — Sèu Dnule ARGUS, — dèca cumva esti preotu, — ai in parochi'a Dtale unu omu in stare fòrte buna si ii mòre soci'a sèu altu cineva si vine la Dta si te ròga ca se-i faci o ingropatiune, cum n'a mai fostu in aceea comunitate, Dta atunci ca omu cu capacitate, era-si vrei se arati, cã candu poftesce cineva tieremonii, esti capace ale implini si asia te puni si faci celu putienu trei predici: un'a la cas'a repausatului, alt'a in biserica si a trei'a la morminti; dupa aceea celelalte tieremonii inca le implinesci in unu modu escelinte, asia incãtu consangeniù mortului sunt fòrte indestuliti, era Dtale-ti cutèza aceea ingropatiune unu lucru de doue dile intregi si cãteva parti din nópte; si dupa ingropatiune vinu consangeniù mortului si-ti punu pe mèsã vre o trei banci de 10. fl.; óre refusareai Dta vre un'a din acele? Si óre primindule facut'ai vre o crima sèu vre unu pecatu nationale sèu sufletescu?

Eu asia presupunu cã se intempla stòlele cele mari, ce nu incapu la socotèla unor'a.

Vorbesce Dnulu ARGUS de stól'a cea moderata si umana facuta pe tempulu imparatesei Mari'a Teresi'a, ce se afla la consistoriulu aradanu si spune cã ar trebui afgèta pe usi'a bisericeii. E bine Dnule, candu poftesci acèst'a, atunci nu mai poti pofti dela preotu mai multu „zèlu de sacrificii nationale“ cãci-lu bantue neajunsurile pana la sufletu si cauta sè se lupte pentru esistintia. Fii ne partiali si judeca dreptu, cãcite dici ai fi „propoveditoriulu adevèrului“ si ostasiu angajatulu pentru apararea legiloru divine.

Cum poftesci ca preotulu sè se lupte inca si mai cu mare resolutiune si cu mai mare focu, pentru emanciparea natiunei, — care altmintrele e la inim'a fiesce carui'a preotu, cãci dupa cum mai spusèu cã, intre preotu si poporu este o legatura naturala si aceea legaturia poftesce ca preotulu sè se ingrigésca despre emanciparea natunei, care e si emanciparea sa propria; deci acele a fostu numai nesce cuvinte superflue din gur'a Dnului ARGUS, cãci elu a trasu la indoièla si iubirea de sine a preotulu; de unde dèca facemu deducere trebuie se dicemu cã Dnelui arè idei fixe, — dèca vrei se iai si pucinele puteri sèu isvòre de esistintia, ce prin traditiù si usu le-au ereditu dela antecesorii loru cei vechi, cari incaltiați in opinci si cu obele de lana, — ce nu le costã mai multu de 40—50 cr. tóta incaltiamintea, -- erau asia de fãlosi, ca si cum ai fi Dta astadi intr'o pãreche de cãltiuni de lagu, care te-ar costã baremu 25. fl. v. a. si intre aceste dèca cautamu este o diferentiã giganticã si pentru aceea preotulu nostru e totu asia dotatn, casi atunci; dara se pretinde dela elu ca sè fia omulu tempului, — cãci eu voiu umblã bucuros in opinci Dnule ARGUS, fora poftescu ca se incepi dta, cã atunci nu-mi va fi rusine, — si acèst'a o dicu pentru aceea cã sum con-

vinsu că Dta nu vei face acést'a, pe langa tóte că voesci a combate lucsul etc. Dara eu presupunu că a se portá omulu cuvintiosu dupa cum se portá omenii de omenie si asemenii lui nu e lucsu, ci-e unu lucru cuvintiosu si onestu, care te recomanda de a pote fi onoratu si de lumea din afara. Deci fii bunu si judeca despre aceste!

„Noi nu amu fi contrari între imprejurarile de facia, deca natiunea ar fi despartita si in mai multe religiiuni.“ Asia dice Dnulu ARGUS — ca si unu preotu escelinte ce este; dara in urmarea acestei asertiuni dnélui póte fi ori ce escelinte numai preotu nu, cá-ciasertiunea acést'a este oblu indreptata in contr'a acelei fortetie, pe murii cáreia dnelui a juratu, cá se va luptá, pe viétia séu mórte. Dnelui este preotu si are dorintia, ca natiunea nóstra, — scump'a nóstra mama, — sè se mai desbine, sè se mai rupa de catra olalta? ca si candu i-sar para ca e prea bine consolidata, e pré tare. Acést'a asertiune se o fia disu dnulu ARGUS ori ca preotu, ori ca romanu, dupa parerea mea a ratacitu fórté; pentrucá ca preotu are detorintia a se luptá pentru latirea séu baremu sustinerea in statulu quo a religiunei aceleia la care apartiene si la altariulu cáreia se inchina si se róga „pentru impreunarea credintiei“ ect. Éra ca romanu adeveratu, — macaru se fia chiar mahumedanu de lege, — inca nu póte dori desbinarea natiunei, cáci natiunea nóstra numai atunci va fi tare deca tóte membrele, nervii si chiar porii cei micuti voru ocupá loculu loru in corpulu natiunalu, si acelu corpu cu cátu va fi mai mare si mai bine disciplinatu cu atátu va fi mai tare; acést'a este unu adeveru. De pre care ti-lu voiu demustrá séu din istoria séu din natura séu física, ba chiar si prin reguli matematice fórté usioru si simplu deca vei voi! Deci eu nu asiú voi desbinarea natiunei, si chiar din contra asiú dori si pófti: ca tóta ras'a latina sè fia de o lege cu noi, ca asia si religionaruminte sè fimu impreunati intrunu corpu, si asia uniti intru tóte sè ne luptamu noi la resaritu si ei la apusu — pe cái diferite séu chiaru uniforme — contr'a inimiciloru rasei nóstre comune. Dara sè lasamu acuma acést'a, sè ne întorcemu la preotime.

La noi preotimea este invinuita pentru multe erori ce se facu pe terenulu nationalu de si ea de multe ori nu e vinovata; dara se pretinde dela ea, ca sè se lupte si cu voia si fara voia — cáci bagséma nu avemu alti luptaci — si de cade luptându-se o inculpata; de invinge e tacuta; dara aceea nu judeca nime-ne cá, luptariulu trebue se fia liberu, adeca nici manile, nici pitioarele nici chiaru gur'a sè nu-i fia legata, ca in casu de lipsa si cu acést'a se póta rupe pentru apararea dreptului, pentru care se lupta. Dara inzedaru va imputá cineva preotimei, pentru cá nu e mai energiósá, între imprejurarile de facia; cáci ei ii sunt legate si manile si pitioarele si gur'a de multe ori, prin dotatiunea cea rea, pre care Dnulu ARGUS voesci a o luá cu totul, dicendu cá e destulu pentru preotu 5—600 fl. ce-i aduce sesiunea de pamentu, ce e dreptu Dnelui dice despre Banatu, — cáci pe la noi nu se prea intempla, ca sè aduca atáta venitu o sesiune de pamentu, — dara credu cá nici in Banatu nu se lucra pamentulu de sine; ci ca se póta dobandi din o sesiune de pamentu 500 fl. cu debuna séma mai are ca se dee anticipative pe la lucratori si pe semantia baremu 2—300 fl. si éta mai remanu 200 fl. din care trebue se mai solvésca baremu 30—40 fl. contributie si asia i remane venitu curatu 160 fl. cu care bietulu preotu — fiindu lipsitu de stóle si de biru, dupa cum póftesce Dnulu ARGUS, — se traésca unu anu de dile, cu vre o doi trei prunci pe langa elu si cu vre o doi la scóla undeva. Fiindu acuma preotulu in astu felu de imprejurari; óre mai are dreptu. alu inculpá cineva, pentru cá la vre o adunare nationala, — unde-i trebue pentru spese de calatoria si viptu celu pucinu 12—15 fl. — nu se va presentá? Eu credu cá nu! si deca nu, óre nu-i sunt lui legate pitioarele prin saracia de a poté merge sè vorbésca in cause nationale? Si óre este elu atunci liberu? nu este slavulu seraciei? care nu e capace a se luptá nici pentru esistintia lui propria.

Asia sta tréb'a Dnule ARGUS cu dotatiunea preotimei, nu dupa cum dici dta.

— Deci deca vrei ca prin preotime sè se emancipeze natiunea, de care parere sum si eu, si nici nu avemu alta cale mai sigura catra scopu, atunci propune publiculu ca sè se doteze preotimea cátu de bine, ca asia teologiile nóstre sè se umpla de nesce teneri capaci, de buna si mare sperantia, asia ca numai cei ce nu vor poté fi primiti in teologia aceia sè se resolveze la alte carieri, éra nu din contra. Atunci te asigurá Dnule cumcá peste 20—30 ani avemu preoti capaci baremu 2—300 numai in dieces'a Aradului; dintre cari potemu computá cá vre-o 40—60 sè se ocupe cu literatur'a, éra ceialalti ca omeni independenti si resoluti, voru scí luptá pe alte cái pentru emanciparea si in florirea natiunei si a bisericei nóstre nationale.

Dara sè capete preotulu din sesiune chiaru 600 fl. venitu curatu, inca nu e destulu; séu nu ai Dta cunoscintia despre

aceea, cumca unu simplu scrietoriu dela tribunalu séu judecatoria regésca, — care nu are de a se luptá numai cu pén'a in cancelarie, de deminetia pana sér'a, — nu are de a face caletorii pentru cause nationale, séu pentru ca sè-si duca prunculu la scóla nici nu are copii séu socia la care sè mai imparta din cele 600 fl. ci le folosese tóte numai pentru persón'a lui; si totusi se va-éra cá nu se ajunge; dapoi unu omu cu familie grea, unu cetetienú de frunte, unu luptace nationalu sè se indestuleze cu 600 fl. care nu suntu destulu pentru o persóna singura, care nu e chemata numai de asi pázi de pén'a sa.

Dara pe langa tóte aceste dotatiuni rele si invinuiiri din partea unora si altora, totusi sum in stare a documentá cu date, cumca din clas'a acelora, — ce le place a batjocuri preotimea cu indiferentismu nationale si altele, — au esitu mai multi vendietori de natiune de cátu din cleru, pe langa tóte cá clerulu preponderéza si de 30 de ori clas'a loru; si nici nu ar fi mirare deca s'ar aflá si mai multi reutaciosi. Dara créda toti cei de o convingere cu Dnulu ARGUS, cá preotimea nóstra si-face detorintia sa si astadi tocmai ca si in tempurile trecute, atáta facia de natiune, cátu si de biserica; pentru cá se afla si între preoti, câte unu Popa Alexa si câte unu Füstós, sè se condemneze tóta preotimea? acést'a nu e nici logicu nici rationalu.

Preotimea e dedata inca din vechime a tacé si a face; éra nu a latrá in tonu de vulpe, ca se sparie iepurii din culcusin si se-ii prinda; dupa cum e datin'a unora in tempulu de acuma. — Dara sè me întorcu unde am lasatu.

Dnulu ARGUS vrea ca dela ostasii cu cari voesci a plecá la lupta sè le iee si prifónt'a din borneu, necum sè le mai dee si câte unu picu de carne la ea, si câte unu picu de vinu, ca sè se lupte mai cu voie si cu curagiu; nu scii Dnule cá chiaru si o vita deca-i vei trage nutretulu nu te póte servi dupa placu.

„Darea Statului, darea comunala, darea sidocsiala, docintelului, protopopului, sioselele, dolmele, vacariulu, purcariulu, stavarulu gradinariulu, patrol'a de nóptea, finantii etc. tóte aceste suntu dári drepte dupa parerea Dnului ARGUS, si numai birulu si stólele preotului suntu nedrepte, ne competinte, namai aceste seracescu poporulu; adeca numai preotulu nu are competintie legale, preotulu care dupa cum singuru Dnulu ARGUS scrie cá: „in prim'a linie face organulu ce sustiene si creste corpulu nationalu“ si totusi numai elu trebue lipsitu de suculu acel'a, ce-lu pretinde natur'a dela orice vietate. Mai scí-si unu asia felu de omu iubi natiunea sa? care singuru recunósce, cumca: preotimea suntu nervii cari sustienu corpulu nationalu si totusi póftesce, ca acelora se li-se iee suculu si atunci eo ipso se va uscá si va peri totu corpulu. Cetesce-ti articululu Dnule ARGUS si te convinge cá ai scrisu asia, si ai scrisu fórté fora de logica.

Nu potu trece cu vederea, ca se nu mai aratu Dnului ARGUS inca o eróre, nu sciu cu voia séu fora de voia a facut'o; Dnialui mai scrie: „cá locomi'a preotiloru sè ne reforme religiuniile“; despre locomi'a acést'a amintesce Dnulu auctoru sus laudatu, fórté desu in articululu seu, care locomia o dice cá, — se cuprinde in stóle si in biru, la care am vorbitu destulu; fora aceea nu incupe cu mintea si cu judecat'a mea, cum de dice Dnulu ARGUS: „sè ne reforme religiuniile“ au dóra dnélui ca preotu romanu gr. or. are mai multe religiiuni de un'a? deca e asia, atunci nu me miru, cá scrie in contr'a starei preotimei nóstre, nici de aceea nu me miru, cându dice „cá noi nu amu fi contrari între imprejurarile de facia, deca natiunea nóstra aru fi desbinata in mai multe religiiuni“; cá-ci Dnelui deca are mai multe religiiuni si inca ca preotu, atunci credu cá apartiene si la ori care nationalitate din lume si prin urmare starea Dnelui e asigurata baremu ca si a liliacului.

Me iérta Dnule cá póte cá, unde si unde am scrisu in unu stilu, ce nu-ti va placé, dara crede-me cá asia a pretinsu articululu scrisu de Dta. Inainte de a incheiá te rogu deca esti de aceea convingere dupa cum ai scrisu; vina si-ti lamuresce ideele mai logicu, ca se nu te sfiesci a stá cu numele propriu langa ele. Cáci eu cerendu ospitalitatea. on. red. „Albina“ *) in interesulu adeverului te voiu intimpiná si combate cu modestele mele argumente cu care credu ca te voiu convinge si pre Dta.

La revedere!

Mihailu Sturza,
preotu.

*) „Albina“ in sa a refusatú de a lasá, ca sè se lamurésca adeverulu acolo, si la acelu publicu — alu seu — de unde a esitu mintiun'a cea neobraznica, prin ce se documentéza cá foia „Albina“ nu e a publiculu, ci e a unora persóne, si nu esprima adeverulu, ci voia si ideele acelora cu care pretindu a insielá publiculu. Dara pe langa tóte, cá mi s'a denegatu cererea, ca se potu scrie si eu la acelu publicu la care a scrisu Dnulu ARGUS, totusi lu-provoacu in colónele altei foi, ca sè pasiesca a-si lamuri aceea ce a scrisu, cu documinte si cu subscrierea proprie; cáci pana nu va face acést'a lu dechieru de unu siarlatanu si unu mintinosu, din preuna cu tóte scrierile lui, ce a esitu sub acestu nume.

VARIETATI.

= Conflictul dintre mitropolitul Calinicu și sinodul României s'a potolitu cu totul, convenindu ambele parti a se revisui regulamentul fecutu de sinodu și a se suprima toate dispozițiunile de cari se plangea mitropolitul Calinicu. între altele, mitropolitul primatu, candu va voi se viziteze eparchi'a celui de Iasi cata se i dea de scire. Altu-felu n'o pôte vizită, decâtu fiindu insarcinatu de sinodu, in afeceri de interesu generale pentru biserica. In casu de neputintia a mitropolitului primatu, indetoririle sale se voru implini de celu din Iasi.

+ Contribuiri pentru ajutorarea incendiatorilor din Iosasiu au incursu la redactiunea acestei foi urmatoriile:

1. Pre list'a dlui Ioanu Istinu, protesoru de religiune: Iuliu Prohabu 50. cr. Petru Cimponeriu 20. cr. Mihaiu Birisiu 20. cr. Liviu Beldea 30. cr. Vincentiu Russu 20. cr. Victoru Russu 20. cr. auditor: de class'a a II. gimnasiala; Vincentiu Gaitescu 20. cr. Iuliu Nediciu 20. cr. Nicolau Mladinu 30. cr. Iustinu Iancu 20. cr. Aureliu Varga 20. cr. studinti in a V. clasa gimnasiala. Sum'a 2. fl. — 70 cr. v. a.

2. Dlu docinte in sistaroveciu Georgiu Bocu 1. fl. v. a.

Redactiunea acestei foi 2. fl. v. a. De totu pana acuma:

5. fl. — 70. cr. v. a.

Concursu

1

Se deschide pentru statiunea invetiatorésca confesiunale pentru clasa I. din Buteni (cottul Aradului) devenita vacanta prin renunçierea fostului invetiatoriu Demetriu Curta — cu terminu de alegere pe 30 Decembre a. c. calendariulu vechiu.

De acestu postu sunt legate urmatoarele emoluminte:

- 1.) 300 fl. salariu anualu
- 2.) 100 fl. pentru quartiru
- 3.) 4 orgii de lemne pentru incaldirea scólei.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de asi susterne recursurile loru adresate catra comitetulu parochiale subscriului inspectoru, cu terminu pana in 26. Decembre a. c. st. v. si provediute cu testimoniu despre absolvirea cursurilor pedagogice si de cualificatiune, si atestatu de moralitate; — vor avea preferintia aceia, cari sunt bine versati in cantu avendu acestia a se presintá, in vr'o Domineca ori serbatóre la biserica spre asi dovedi desteritatea in tipicu si cantu.

Datu in Buteni 25 Novembrie 1873.

Comitetulu parochiale. In contielegere cu mine Isidoru Popescu, inspectoru.

Concursu.

1

Nimicinduse alegerea de invetiatori dela class'a I. si II. din comunitatea Cenadulu-micu intemplata in 8 Septemvre a. c. amesuratu decisului venerabilului consistoriu diecesanu ca senatu de scóle din Aradu dto. 25. Octomvre a. c. Nr. 1379/319 scol. pentru ambele aceste statiuni invetiatoresci se publica de nou concursu cu terminu pana la 16. Decembre 1873. st. vechiu, candu se va efeptui si alegerea.

Emolumintele la statiunea dela class'a II sunt: 1/4 sesiune de pamentu aratoriu, 200. fl. v. a. in bani; 6. stangeni de lemne moi; cortelu liberu cu gradina intravillana; éra la statiunea dela class'a I. 250. fl. v. a. in bani, 3. stangeni de lemne moi, cortelu liberu cu gradina si unu estravillanu de 150 □ pentru legumi, si in fine pentru ambii invetiatori câte 3. stangeni de paie; éra de incaldirea scóleloru se va ingriji comunitatea bisericesca.

Doritorii de a ocupá aceste posturi sunt poffiti asi tramine recursele instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscriulu pana in diu'a alegerei; si a se presentá in faci'a locului in un'a din dominecile ori serbatorile pana in diu'a alegerei séu macar in diu'a alegerei, spre a dá proba despre desteritatea loru in cantarile bisericesci.

Datu in Cenadulu-micu 25. Noemvre 1873. st. v.

In contielegere cu Comitetulu parochialu Mihaiu Sierbanu inspectoru cercnalu de scóle.

CONCURSU

2

Pentru postulu vacante docentalu in comun'a Sarci'a romana, comitatulu Torontalu, se deschide pana in 27. Decembre a. c. vechiu, candu va fi si alegerea.

Aspirantii la acestu postu, recursele sale cu propri'a mana scrise — adresate Onoratului Comit. paroch. in Sarci'a romana — au ale asterne Inspectorului cerc. de scóle in Iancahidu per Bega Sz. György in comitatulu Torontalu, instruite

cu documente despre absolvirea vr'o unoru clase pregatitória a preparandiei, a examenului de calificatiune, de moralitate; ér acei recurrenti, cari in diferite posturi docentali ca atari deja au servitu, de pretotindenia se-si documentedie moralitatea sa nepetata desteritatea si diliginti'a in procedur'a docentale si in un'a din dumineci séu serbatori in faci'a locului a se presentá la biserica pentru cantarea rituale.

Emolumente: 84. fl. bani gat'a; pentru lardu 20. fl; 50 ft. saria; 15 ft. lumini in natura séu relutu in bani; 26 cubule gráu macinatu; 20 cubule cucurudiu; 2 orgii lemne; 8 orgii de paie dintre cari area se incaldi si sob'a de prelegere; 4 jugere pamentu aratoriu care esarendandu-se se pôte capetá unu pretiu apossimativu de 100 fl. la anu; cortelu liberu si 1/4 jugere de gradina de legume.

Sarci'a-romana in 8. Novembre 1873.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scóle: Ioanu Popoviciu parocu.

Concursu.

2

Pentru postulu invetiatorescu in comun'a Costeiu maresi micu tractulu protteralu alu Hasiasiului pana in 16/29 Decemvre a. c. candu va fi si alegerea.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a substerne recursele scrise cu man'a proprie, si adresate comitetului parochialu din Costeiu-maresi micu — si substernute D. Inspectoru scolaru cercnalu Georgiu Petroviciu in Budintiu — instruite cu testimoniu despre absolvirea preparandiei, despre examenulu de cualificatiune, despre alte pregatiri si de moralitate pana in diu'a mai susu insemnata; tot-odata aspirantii la acestu postu au in un'a din dumineci séu serbatori a se presentá la biserica pentru a dovedi desteritatea in tipicu si cantu.

Emolumentele de acestu postu sunt legate:

- 1.) cortelu liberu cu gradina de legumi.
- 2.) 189 fl. 75. cr. a. a.
- 3.) 11 meti grau.
- 4.) 11 meti cucurudiu.
- 5.) 2 1/4 jugere estravillanu.

Costeiu-mare si micu, 25. Noembre 1873

Comitetulu parochialu

in contielegere cu D. Inspectoru scolaru cercnalu.

Concursu.

2

Pentru parochi'a din Cusiisiu protopresviteratulu Beiusiului, devenita vacanta prin mórtea fostului preotu.

Emolumintele sunt: pamentu parochialu de 8. cub. de semenatura, stólele indatinat si quartiru liberu, Nrulu case-loru e 140.

Doritorii de a ocupá aceasta parochia, au a-si tramite recursurile sale instruite dupa prescisele statutului organicu pana la 10. Decembre vechiu a. c. la subscriulu in Ds. Forrau p. ult. Beiusiu.

Ds. Forrau la 24. Novembre 1873. Din incredintiarea Comit. par.

Vasilu Papu, parochu D. Forrau ca suplinte alu oficiului protopopescu de Beiusiu.

Concursu.

3

1) Pentru Statiunea invetiatorésca din Ignesti cu salariulu 100 fl. 4 cubule grau, 4 cubule cucurudiu 8 orgii lemne cartiru si gradina de legume; 12 jugere pamentu care in sa mai multu pentru pascutu. —

2) Pentru Statiunea invetiatorésca din Mineadu, totu cu acela salariu de mai susu.

Doritorii de a ocupá un'a din aceste statiuni sunt avisati a-si trimitte recursurile loru — instruite in intielesulu statutului organicu adresate cátra comitetulu parochialu — unde dorescu a fi alesi — subscriului in B. Sebesiu pana in 27 Decembr. st. ve. ér alegerea se va tiene in 30 Dec. st. v. totu odatá recurrentii, au baremu un'a data, a se infacisiá in respectivele comune cu ocaziunea carei-va serbatori pentru de a-si dá dovéda despre desteritatea loru in tipicu si cantari. Cei cu testimoniu de cualificatiune voru avea preferintia.

B. Sebesiu, 23/11 1873.

Hic Bosganu,
inspectoru.